# श्री शत्रुंजय - मुक्ति सम्यग्ज्ञान अभ्यासक्रम

श्री शत्रुंजय-मुक्ति · सा विद्या या विमुक्तये · सम्यग्ज्ञान अभ्यासक्रम

शत्रुंजय अकेडमी श्री पद्मप्रभस्वामी जैन मंदिर, स्टेशन रोड, चालिसगाँव - ४२४१०१

## सम्यग्ज्ञान विशारद

अभ्यासक्रम क्रं. :

## ◆◆◆ अभ्यासक्रम जवाब पत्र ◆◆◆

ऐनरोलमेन्ट नंबर

१०

शहर मार्च - २०२२

विद्यार्थी का नाम ____________

| प्रश्न-१ रिक्त स्थान | | प्रश्न-२ एक ही शब्द में | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| (१) | सुख लालसा | (१) | अरंडी के फल | (५) | अच्छी तरह स्तवित की गई |
| (२) | मंत्र पद | (२) | युग प्रधान | (६) | पाते है |
| (३) | आत्मा | (३) | आत्म-रमणता | (७) | मन को हरनेवाली |
| (४) | जामनगर | (४) | श्री जिनहंस मुनि | (८) | इन्द्र |
| (५) | ज्ञान | (५) | आत्म वैभव | (९) | ग्रंथरूपी समुद्र से |
| (६) | असंग | (६) | व्यंतर देवों | (१०) | उपर कहे अनुसार |
| (७) | मनुष्य | (७) | उल्टा श्वेत छत्र | (११) | भेद |
| (८) | स्थूलीभद्र | (८) | काम विजेता | (१२) | विराम |
| (९) | धर्मास्तिकाय | (९) | लीलाधर | (१३) | तिरछी |
| (१०) | उपसर्ग | (१०) | जिनेश्वर देव पूजन | (१४) | सूक्ष्म बुद्धि |
| (११) | अनंत सुख | (११) | उत्कृष्ट सुख | (१५) | निश्चित |
| (१२) | उगता सूर्य | (१२) | महा प्राणायाम | (१६) | अधिक |
| (१३) | अल्प बहुत्व | (१३) | वाचक विनय सागर | (१७) | शिष्य |
| (१४) | इन्द्रियों की गुलामी | (१४) | इन्द्रियों के स्वामी | (१८) | भवनपति |
| (१५) | आत्मा | (१५) | मुणाह | (१९) | पाते हैं |
| (१६) | वैमानिक देव | | | (२०) | सुलभ |
| (१७) | आत्म प्रदेश | | | | |
| (१८) | धर्म लाभ | | | | |
| (१९) | अनंत सुख के धाम | | | | |
| (२०) | पुरश्चर्या | | | | |

**प्रश्न-३ शब्दार्थ**

| | |
|---|---|
| (१) | कुम्हार |
| (२) | आत्महित |
| (३) | आकाश |
| (४) | मोक्षपद |

**प्रश्न-४ जोडियाँ लगाओ**

| | | | |
|---|---|---|---|
| (१) | १० | (६) | १ |
| (२) | ९ | (७) | ४ |
| (३) | ७ | (८) | ५ |
| (४) | २ | (९) | ६ |
| (५) | ८ | (१०) | ३ |

**प्रश्न-५ संख्या में जवाब**

| | |
|---|---|
| (१) | ३०२ |
| (२) | ९८ |
| (३) | ४ |
| (४) | ५ |
| (५) | ७ |
| (६) | २४ |
| (७) | १२ |
| (८) | ३ |
| (९) | १९ |
| (१०) | १६ |

| प्रश्न-६ ✓ या × | | प्रश्न-७ यह वाक्य किस पृष्ठ पर | |
|---|---|---|---|
| (१) | ✓ | (१) | २० |
| (२) | ✓ | (२) | ४ |
| (३) | × | (३) | १६ |
| (४) | × | (४) | २४ |
| (५) | × | (५) | १५ |
| (६) | ✓ | (६) | १७ |
| (७) | ✓ | (७) | ५ |
| (८) | ✓ | (८) | १२ |
| (९) | × | (९) | १८ |
| (१०) | × | (१०) | २ |

| प्रश्न-१ मिले हुए गुण | प्रश्न-२ मिले हुए गुण | प्रश्न-३ मिले हुए गुण | प्रश्न-४ मिले हुए गुण | प्रश्न-५ मिले हुए गुण | प्रश्न-६ मिले हुए गुण | प्रश्न-७ मिले हुए गुण | प्रश्न-८ मिले हुए गुण | कुल गुण |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | | |

रीमार्क ____________ जांचनेवाले की सही ____________

પ્રશ્ન - ૮

૧. બાદર અગ્નિકાય, વૈમાનિક, ભવનપતિ, નારકી, વ્યંતર, જ્યોતિષી, ચઉરેન્દ્રિય, પંચેન્દ્રિય તિર્યંચ, બે ઈન્દ્રિય, તે ઈન્દ્રિય, પૃથ્વીકાય, અપકાય, વાયુકાય બધાં જ એક-એકથી અસંખ્યાત ગુણા અધિક છે. વનસ્પતિકાય અનંતગુણ છે. આ વિશ્વમાં સર્વ પ્રકારનાં જીવોમાં સહુથી અલ્પ સંખ્યામાં મનુષ્યો છે. તે જ માનવ ભવની દુર્લભતા બતાવે છે. આવો દુર્લભ ભવ મહાન પુણ્યના યોગે પ્રાપ્ત થયા છે. સર્વ ભવો જીવે અનંતીવાર પ્રાપ્ત કર્યા. જીવને મળેલા માનવ ભવની સુંદર આરાધના કરીને ભવભ્રમણને મર્યાદિત કરીએ અને જલ્દી આ જન્મ-મરણની જંજાળમાંથી મુક્ત બની જઈએ.

૨. ઈસદ્પ્રાગભારા પૃથ્વીનું નામ સિધ્ધશીલા છે. આ ૧૪ રાજલોકનાં મસ્તક ઉપર છે. સિધ્ધશીલા પૃથ્વીની ઉપર લોકનો અંત છે. આ લોકાંતને સ્પર્શીને સિધ્ધ પરમાત્માના આત્મપ્રદેશો રહેલા છે. સિધ્ધશીલા ૪૫ લાખ યોજન પ્રમાણવાળી, ઉંધા શ્વેત છત્રના આકારની શુભ્ર છે. સર્વાર્થ સિધ્ધ વિમાનથી ૧૨ યોજન ઉપર છે. વચમાં ૮ યોજન જાડી છે અને કિનારી પર માખીના પાંખ કરતાં પણ અધિક પાતળી છે. સિધ્ધશીલા મનને હરણ કરનારી, કપુરાદિ સુગંધી વસ્તુથી પણ અધિક સુગંધી, સૂક્ષ્મ અવયવવાળી, કોમલ, પવિત્ર અને કાંતિયુક્ત છે.

૩. શ્રી કલ્યાણસાગર સુરીનાં ઉપદેશથી આ બંને ભાઈઓએ શ્રી શત્રુંજયનો વિશાળ સંઘ કાઢેલો. સંઘ જામનગર પહોંચ્યો ત્યારે સંઘપતિઓએ જામ જસવંતસિંહને મૂલ્યવાન ભેટ આપી અને સંઘના રક્ષણાર્થે સુભટો માગ્યા. રાજાએ ૧૦૦ સશસ્ત્ર સુભટો આપીને જામનગરમાં વસીને વ્યાપાર કરવો એવું વચન માંગ્યું. સંઘ શત્રુંજય પહોંચ્યા પછી આદિનાથ દાદાના દર્શન કરીને કૃતાર્થ થયો. ૧૫ દિવસ ત્યાં રહી ધર્મકાર્યાદિમાં પ્રચુર દ્રવ્ય ખરચ્યુ. ગિરિરાજ ઉપર ભવ્ય જિનાલયોની શ્રેણી જોઈ જિનાલયનું ખાતમુહુર્ત કર્યું કમલાદેવીની પ્રેરણાથી બંને ભાઈઓએ જામનગરમાં ભવ્ય જિનાલય બાંધવાનો નિર્ણય લીધો. શત્રુંજયમાં પોતાના જિનમંદિરોમાં શ્રી શાંતિનાથ, શ્રી શ્રેયાંસનાથ, વગેરેની અંજનશલાકા અને પ્રતિષ્ઠા કરાવી, ધર્મકાર્યમાં અઢળક ધન ખરચ્યું.

૪. ઈન્દ્રિયોની ગુલામી એ દુઃખનો માર્ગ છે. સુખી બનવા માટે જિતેન્દ્રિય બનવું પડે. કામભોગમાં સુખાભાસ છે. કામવિજેતામાં સાચું સુખ છે. જેમ જેમ ઈન્દ્રિયો વધે તેમ તેમ સુખની લાલસાઓ પણ વધે છે, આ લાલસા મહાકાય જીવોને પણ પછાડે છે. સ્પર્શેન્દ્રિયથી હાથી જેવા બળવાન પ્રાણી પણ પછડાટ ખાય છે. રસનેન્દ્રિયથી માછલાં, ઉંદર વગેરે મરણને શરણ થાય છે. ઘ્રાણેન્દ્રિયથી ભમરો પોતાના પ્રાણ ગુમાવે છે. ચક્ષુરેન્દ્રિયથી પતંગિયું જ્યોતમાં મોહીને બળીને મરણને શરણ થાય છે. શ્રોતેન્દ્રિયથી સર્પ કર્ણપ્રિય સંગીત સાંભળતાં દરમાંથી બહાર આવે છે અને ગારુડી પકડી લે છે. હરણ જાળમાં સપડાય છે. એક એક ઈન્દ્રિયથી હરણ, પતંગિયા, ભ્રમર, માછલાં, ઉંદર અને હાથીને મોતને ઘાટ ઉતારે છે તો પંચેન્દ્રિયથી માનવીની શું હાલત થતી હશે?

૫. સુંદર અંગ, ઉપાંગ, રૂપની પ્રાપ્તિ થતાં સૌંદર્યનું અભિમાન થાય તે રૂપમદ છે. છ ખંડના અધિપતિ સનતકુમાર ચક્રવર્તીને પોતાના રૂપનું અભિમાન હતું. દેવેન્દ્રે તેમના રૂપની પ્રશંસા દેવસભામાં કરી તેથી બે દેવ બ્રાહ્મણનું રૂપ લઈ અવની પરીક્ષા લેવા આવ્યા. તેઓ સનતકુમારનું રૂપ જોઈ આશ્ચર્યમુગ્ધ બન્યા. બે કલાક પછી ફરી રાજદરબારમાં એમનું રૂપ જોઈ માથું હલાવવા લાગ્યા. આ એ જ રૂપ છે જે પહેલાં જોયું? એવી શંકા થઈ. બે કલાક પહેલાં જે કાયા નિરોગી હતી તે હવે ૧૬ રોગોથી ગ્રસ્ત બની ગઈ હતી. વાતની ખાત્રી થતાં સનતકુમારનો રૂપમદ ઓસરી ગયો. સાચું રૂપ આત્મામાં છે એ સમજાઈ ગયું. મોક્ષ કરતાં